

IV. Tilastotoimisto.

Tilastotoimiston v:lta 1933 antama toimintakertomus oli seuraavan sisältöinen:

Toimiston henkilökunta. Vakinaiseen henkilökuntaan kuuluvista viranhaltijoista erosi 4 palkkaluokkaan kuuluva laskuapulainen N. Puisto toukokuun 1 p:nä tultuaan valituksi rahatoimiston toimistoapulaiseksi. Hänen tilalleen kaupunginhallitus heinäkuun 27 p:nä valitsi 105 hakijasta ylioppilas R. Moisio, joka ryhtyi hoitamaan virkaansa elokuun 7 p:nä. Virkaa hoiti väliaikaisena laskuapulainen A.-M. Söderlund, jonka viransijaisena toimi neiti K. Böök.

Kaupunginvaltuuston maaliskuun 1 p:nä tekemän, toimiston julkaisujen kaksikielisyyden supistamista koskevan päätöksen johdosta kaupunginhallitukselle lähettämässään esityksessä toimistonjohtaja huomautti, että mainittu päätös tulisi aiheuttamaan erinäisiä muutoksia toimiston viranhaltijain työhön. Siihen viitaten hän ehdotti, että kunnalliskertomuksen ja koulutilaston toimittaja amanuenssi V. Kuhlefeldt ja ensinmainitun julkaisun oikolukija laskuapulainen S. Hedlund sanottaisiin irti viroistaan ja pantaisiin eläkkeelle. Kunnalliskertomuksen toimittaminen olisi sitten uskottava henkilölle, jonka äidinkieli oli suomi. Kaupunginhallitus suostuikin elokuun 17 p:nä esitykseen, mikäli se koski rouva Hedlundia, joka irtisanottiin toimestaan lukiensyyskuun 1 p:stä. Elokuun 24 p:nä myönnettiin hänelle 717 markan kuukautinen eläke. V.t. apulaiseksi määrättiin neiti K. Böök, jonka nimi hänen mentyään naimisiin muuttui Saurioksi. Amanuenssi Kuhlefeldtia koskevan toimistonjohtajan esityksen kaupunginhallitus sitä vastoin epäsi.

Avoimena olevan vahtimestarinviran haltijaksi kaupunginhallitus heinäkuun 27 p:nä valitsi 77 hakijasta v.t. vahtimestarin A. Gröndahlin.

Seuraavat viranhaltijat nauttivat vuoden varrella virkavapautta sairauden vuoksi: johtaja O. Bruun syyskuun 4 p:stä lokakuun 3 p:ään sekä lokakuun 28 p:stä marraskuun 16 p:ään, sijaisenaan aktuaari J. R. Torppa oman virkansa ohella; assistentti I. Juselius elokuun, sijaisenaan ylim. virkailija P. A. Cavén; laskuapulaiset M. Björklund toukokuun 26 p:stä kesäkuun 25 p:ään, sijaisenaan samoin ylim. virkailija P. A. Cavén; E. Inberg kesäkuun 9 p:stä elokuun 8 p:ään sijaisenaan ylim. virkailija A. Soura; H. Montell kesäkuun 16 p:stä heinäkuun 15 p:ään sijaisenaan ylioppilas J. Strandberg; ja B. Koskio maaliskuun 8:sta 21 p:ään ja syyskuun 27 p:stä lokakuun 26 p:ään sijaisenaan jälkimmäisenä aikana laskuapulainen A.-M. Söderlund, joka hoiti rouva Koskion tehtäviä oman virkansa ohella. Yksityisasiota varten saivat virkavapautta seuraavat viranhaltijat: laskuapulaiset N. Puisto maaliskuun 4 p:stä 10 p:ään ja A. Emelée heinäkuun 26 p:stä elokuun 2 p:ään sekä v.t. laskuapulainen K. Böök heinäkuun 16 p:stä 31 p:ään sijaisenaan ylioppilas J. Strandberg ja syyskuun 16 p:stä 30 p:ään sijaisenaan rouva E. von Veh.

Ylimääräisinä virkailijoina kuukausipalkoin toimivat herra P. A. Cavén ja neiti A. Soura koko vuoden lukuunottamatta ylempänä mainittuja viransijaisuuksia, edellinen syyskuun 1 p:stä ja jälkimmäinen syyskuun 15 p:stä kaupunginhallituksen määrääminä, sekä neiti K. Bööck tammikuun 1 p:stä huhtikuun 30 p:ään ja elokuun 7 p:stä 31 p:ään. Samoin toimi ylioppilas J. Strandberg koko vuoden ylim. apulaisena toimistossa lukuunottamatta jo mainittuja viransijaisuuksia, osittain kaupungin historiatoimikunnan palkkaamana.

Tuntipalkoin oli neiti A. Grönroos koko vuoden ja ent. kaupunginkirjuri A. Aure vuoden alusta syyskuun 1 p:ään toimiston töissä. Rahatoimikamarin aikanaan tekemän päätöksen mukaan työskenteli kamarin ent. sihteeri H. Dalström toimistossa koko vuoden. Arkiston järjestämistöissä oli koko vuoden valtionearkiston amanuenssi B. Federley saaden tuntipalkkaa.

Palkkaukset. Palkoista vähennettiin edelleen 5 % perhehuoltajilta ja 10 % muilta.

Kaupunginhallitus oikeutti maaliskuun 30 p:nä vahtimestari E. Grön-dahlin ikäkorotusten saamista varten laskemaan hyväkseen kesäkuun 1 p:n 1924 ja joulukuun 31 p:n 1928 välisen ajan, jolloin hän oli toiminut ylim. vahtimestarina, minkä vuoksi hänelle myönnettiin 5,600 markan lisäpalkkio heinäkuun 1 p:n 1931 ja joulukuun 31 p:n 1933 väliseltä ajalta.

Uusia julkaisuja. Vuoden varrella ilmestyi tilastotoimiston julkaisemina seuraavat yhdeksän teosta:

Maalisk.	1. Berättelse angående Helsingfors stads kommunalförvaltning. 43. 1930. IV + 334 + 199 s.
Kesäk.	6. Helsingin kaupungin tilasto. I. Terveysten- ja sairaanhoito. 16. 1931. Edellinen osa. Vuosikertomuksia. IV + 113 s.
»	19. Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 43. 1930. IV + 335 + 200 s.
Elok.	17. Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. Vanhempi sarja. Kaupunginvaltuusto. 1. 1875 —78. III + 447 s.
»	23. Helsingin kaupungin tilasto II—III. Ulkomaan kauppa ja merenkulku. Uusi sarja. 5. 1931—32. IV + 21 + 137 s.
Lokak.	10. Berättelse angående Helsingfors stads kommunalförvaltning. 44. 1931. IV + 322 + 187 s.
»	14. Helsingin kaupungin kunnallinen asetuskokoelma. 10. 1932. Aakkosellinen hakemisto 1923—32. XIV + 184 + 17 s.
»	14. Kommunal författningssamling för Helsingfors stad. 10. 1932. Alfabetiskt sakregister 1923—32. XIV + 184 + 17 s.
Marrask.	25. Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. 44. 1931. IV + 327 + 191 s.

Seuraavat asetuskokoelmaan sisältyvien asetusten eripainokset toimitettiin: terveydenhoitojärjestystä 500 kpl., yleisten töiden lautakunnan johtosääntöä 50 kpl., puhtaanapitolautakunnan johtosääntöä 100 kpl., kaupungin viranhaltijain kielitaitosääntöä 200 kpl., kansakoulujen voimistelunneuvojain johtosääntöä 50 kpl., teurastamontoimiston johtosääntöä 100 kpl., vuokramoottoriveneitten kuljettajien järjestyssääntöjä ja taksaa 600 kpl. sekä teurastamon järjestyssääntöjä ja taksoja 500 + 100 kpl. Uusia painoksia otettiin seuraavista asetuksista: kuorma-ajuritaksaa 500 kpl. poliisijärjestystä 300 kpl., sairaalamaksujen taksaa 200 kpl. ja kaupungin viranhaltijain eläkesääntöä 200 kpl.

Tilastollinen vuosikirja, joka tavallisesti ilmestyy vuoden lopussa, myöhästyí hieman ja saatiin julkisuuteen vasta v:n 1934 alkupäivinä. Kaupunginjohtajan määräyksestä keskeytettiin kunnalliskalenterin latominen, joka jo oli miltei kokonaan loppuun suoritettu, kunnes kysymys tilastotoimiston julkaisuuihin tehtävistä muutoksista oli ratkaistu. Sen julkaiseminen siirtyi sittemmin seuraavaan vuoteen.

Käsitellessään v:n 1933 talousarviota kaupunginvaltuusto ei myöntänyt varoja lukuvuosia 1930—33 käsittävän opetuslaitosten tilaston eikä v:n 1932 terveyden ja sairaanhoidon vuosikertomusten painattamiseen. Tilastotoimisto esitti helmikuussa kaupunginhallitukselle, että siitä huolimatta saataisiin ryhtyä jälkimmäistä julkaisua latomaan, koska se valmistuisi vasta seuraavan vuoden alussa, jonka määrärahaa se voitaisiin kustantaa. Tähän esitykseen kaupunginhallitus suostui kesäkuun 1 p:nä. Sitä vastoin ei suostumusta saatu opetuslaitosten tilaston latomistöiden aloittamiseen. Toimiston töitä vaikeutti huomattavasti täten aikaansaatu töiden säännöllisen kulun häiriytyminen.

Kaupunginvaltuuston toimintaa selostavista kertomuksista, joiden toimittamiseen tilastotoimisto rahatoimikamarin päätöksen nojalla oli ryhtynyt, ilmestyi vuoden varrella ensimmäinen suomenkielinen nide, joka käsitti vuodet 1875—78. Pula-ajan vuoksi ei tilastotoimisto ole katsonut voivansa pyytää määrärahaa seuraavien kertomusten painattamiseen, mutta on niiden kirjoittamistyötä edelleenkin jatkettu. Vuoden vaihteessa oli ruotsinkielinen kertomus vuosilta 1879 ja 1880 valmis ja v:n 1881 kertomuksen kirjoittamiseen ryhdytty.

Muutoksia tilastotoimiston julkaisujen kieleen ja toimittamistapaan nähden. Vuoden alussa kaupunginhallitus esitti valtuustolle erinäisiä suomen- ja ruotsinkielien käyttöä koskevia ehdotuksia ¹⁾, jotka m.m. koskivat tilastotoimiston julkaisu-toimintaa, tarkoittaen ruotsinkielisten julkaisujen supistamista. Hyväksyen kaupunginhallituksen ehdotuksen valtuusto maaliskuun 1 p:nä päätti m.m., että kunnallinen asetuskokoelma, kunnalliskalenteri ja yleisön käytettäväksi tarkoitetut lomakkeet edelleenkin painettaisiin kummallakin kielellä sekä että tilastojulkaisujen taulukoissa edelleen käytettäisiin suomen- ja ruotsinkieltä rinnan. Mitään nimenomaista päätöstä kunnalliskertomuksen kielestä ja tilastojulkaisujen tekstiosastosta ei tehty, joten muodollisesti katsoen aikaisempia päätöksiä näiden julkaisujen kielestä ei muutettu, mutta asiallisesti tarkoitettiin, kuten kaupunginhallituksen ehdotuksen perusteluista ilmenee, että mainitut julkaisut ilmestyisivät yksinomaan suomenkielisinä. Päätöksen toteuttamisesta johtuva vuotuinen säästö tulisi toimiston laskelman mukaan olemaan enintään 50,000 markkaa.

Tilastotoimisto katsoi puolestaan, että ruotsinkielisen kunnalliskertomuksen lakkauttaminen oli valitettavaa, koska tämä julkaisu antaa kaupungin veroa maksavalle ja äänioikeutetulle yleisölle järjestelmällisen selonteon kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen sekä osaksi myös kunnallisten lautakuntien toiminnasta. Tämä pitää paikkansa myöskin terveyden- ja sairaanhoitotilastossa sekä opetuslaitosten tilastossa julkaistuihin lautakuntien ja laitosten vuosikertomuksiin nähden.

Koska kaupunginvaltuuston tilastotoimiston julkaisuja koskeva päätös maaliskuun 1 p:ltä erinäisissä kohdin oli epäselvä ja epätäydellinen, lähetti toimisto maaliskuun 10 p:nä sitä koskevan kirjelmän kaupunginhallitukselle. Siinä kosketeltiin ensin kysymystä millä kielellä ruotsin- ja kaksikielisten

¹⁾ Kvston pain. asiakirj. n:o 2.

opetuslaitosten sekä lastentarhain vuosikertomukset olisi julkaistava. Toimisto ehdotti, että opetuslaitosten tilastossa suomenkielisten laitosten toiminta selostettaisiin suomenkielellä, ruotsinkielisten ruotsinkielellä ja niiden laitosten toiminta, joissa oli sekä suomen- että ruotsinkielisiä osastoja, kummallakin kielellä. Edelleen toimisto kunnalliskalenterin toimitustavasta lausui, ettei kalenterin ehdotettu ilmestyminen joka kolmas vuosi ja sen täydentäminen välivuosina lisävihkoilla, johon ainoastaan sattuneet muutokset merkittäisiin, ollut käytännöllistä eikä sellainen toimitustapa soveltunut yleisesti käytetylle hakuteokselle; mainitun järjestelmän kautta saatu säästö voitaisiin saavuttaa myöskin siten että kalenteri painettaisiin joka vuosi ja ladelmä säilytettäisiin vuodesta toiseen. Toimisto ehdotti samalla, että kalenteri julkaistaisiin yhtenä kaksikielisenä julkaisuna, koska henkilöluettelot ovat samat kummassakin painoksessa ja niiden yhdistämisestä seuraisi huomattava kustannusten väheneminen.

Kirjelmän johdosta kaupunginhallitus maaliskuun 16 p:nä asetti komitean, jonka puheenjohtajana toimi kaupunginjohtaja A. Tulenheimo ja jäseninä tilastotoimiston johtaja O. Bruun, kaupunginhallituksen jäsen J. E. Janatuinen ja kaupunginsihteeri K. Rein; sen tehtäväksi annettiin laatia ehdotus tarpeellisten muutosten aikaansaamiseksi kaupungin tilastojulkaisujen, kunnalliskalenterin y.m. julkaisujen toimittamistapaan nähden.

Mietinnössään komitea lausui opetuslaitosten vuosikertomuksista, että ammattikouluja ja ammattioppilaskouluja koskevien asetusten mukaisesti näiden koulujen vuosikertomukset oli julkaistava vuosittain ja jaettava oppilaille; tästä seurasi, että kaupungin vastaavien kaksikielisten koulujen kertomukset oli julkaistava kummallakin kielellä. Tämä voisi parhaiten tapahtua siten, että ne siirrettäisiin joka kolmas vuosi ilmestyvästä Opetuslaitokset-nimisestä tilastojulkaisusta erilliseen, joka vuosi ilmestyvään julkaisuun, jonka suomen- ja ruotsinkieliset painokset julkaistaisiin erikseen, ja johon julkaisuun myös voitaisiin siirtää kertomus ammattiopetuslaitosten tarkastuksesta. Muut opetuslaitosten kertomukset julkaistaisiin joka kolmas vuosi suomenkielisinä, kuitenkin siten, että ruotsinkielisten opetuslaitosten (kansakoulujen, työväenopiston ja Sedmigradskyn pientenlastenkoulun) vuosikertomukset julkaistaisiin myös ruotsinkielisinä eri sarjana. Kaksikielisten opetuslaitosten (lastentarhain johtokunnan ja kasvatuslaitosten) kertomukset julkaistaisiin sitä vastoin yksinomaan suomeksi. Mikäli nämä ehdotukset merkitsivät muutosta kaupunginvaltuuston maaliskuun 1 p:nä tekemään päätökseen olisi asia alistettava valtuuston hyväksyttäväksi.

Tilastolliseen vuosikirjaan nähden komitea totesi, että sitä voitaisiin jonkun verran supistaa.

Kunnalliskertomusta tarkastettaessa komitea havaitsi, että siinä haittata voitaisiin tehdä huomattavia supistuksia. Komitea läksi siitä, että julkaisun tulisi olla pääasiallisesti hakemisto, josta helposti saadaan tietoja valtuuston päätöksistä, jota vastoin asiain valmisteluun ja perusteluun nähden voitaisiin käyttää valtuuston painettuja esityslistoja, minkä vuoksi komitea oli ajatellut, että kertomuksen valtuuston toimintaa selostavassa osassa ainoastaan mainittaisiin valtuuston päätökset, siten selostettuina kuin asiain ymmärtäminen vaatii, ja että kaupunginhallituksen käsittelemistä asioista mainittaisiin ainoastaan päätökset, jota vastoin yleisjaoston päätökset yleensä voisivat jäädä mainitsematta.

Kunnalliskalenterin komitea suunnitteli julkaistavaksi joka kolmantena, kunnallisvaaleja lähinnä seuraavana vuonna, samanlaajuisena kuin aikaisem-

min, jota vastoin kalenteri väli vuosina sisältäisi ainoastaan luettelon voimassa olevista asetuksista ja säännöksistä sekä henkilöluettelon. Kalenteri olisi julkaistava kummallakin kielellä erillisinä julkaisuina. Tämäkin ehdotus olisi esitettävä kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi.

Kunnalliseen asetuskokoelmaan nähden komitea ehdotti, että tilastotoimiston olisi neuvoteltava kaupunginlakimiehen kanssa siitä, mitkä asetukset kulloinkin olisi siihen otettava.

Komitean mietintöön liittyi tilastotoimiston johtajan allekirjoittama vastalause, jossa lausuttiin, että koska valtuuston ylempänä kosketellun päätöksen oli aiheuttanut m.m. pyrkimys vähentää kaksikielisyydestä johtuvia kustannuksia, olisi ruotsinkielisten opetuslaitosten kertomukset julkaistava yksinomaan ruotsinkielellä, erillisinä julkaisuna. Sitä paitsi ja koska valtuuston aikaisemmin hyväksymissä ponsissa ei lausuttu mitään kunnalliskertomuksen eikä tilastojulkaisujen tekstiosastojen kielestä, minkä vuoksi aikaisemmat päätökset niiden toimittamisesta kummallakin kielellä edelleen muodollisesti olivat voimassa, ehdotettiin vastalauseessa, että asiassa saataisiin aikaan sellainen valtuuston päätös, joka vastaisi valtuuston ilmeistä tarkoitusta. Sen lisäksi oli tilastotoimiston johtaja sitä mieltä, että komitean kunnalliskertomuksen supistamiskysymyksessä ottama kanta oli liian jyrkkä, koska oli ilmeistä, että valtuuston päätösten ymmärtäminen usein vaatii asiain historian ja sen perusteluiden esittämistä, varsinkin kun valtuuston esityslistat ja asiakirjat eivät yleensä ole yleisön saatavissa; sitä paitsi oli hänen mielestään kaupunginhallituksen yleisjaoston päätöksistä erinäiset, m.m. virkoja, palkkoja, eläkkeitä y.m.s. koskevat, ehdottomasti selostettava. Hän ei kuitenkaan katsonut olevan aihetta siinä kohden esittää vastalauseita.

Komitean mietintöä esiteltäessä kaupunginhallitus kesäkuun 1 p:nä päätti ehdottaa kaupunginvaltuustolle: 1) että ammattiopetuslaitosten vuosikertomukset samoin kuin kertomus ammattiopetuslaitosten tarkastuksesta julkaistaisiin vuosittain eri sarjana, VI a Opetuslaitokset, kummallakin kielellä erillisinä julkaisuna, kun sen sijaan muiden opetuslaitosten vuosikertomukset, kuten tähänkin asti, julkaistaisiin kolmivuotissarjana, VI Opetuslaitokset, kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti vain suomenkielisinä, kuitenkin niin, että ruotsinkielisten opetuslaitosten vuosikertomukset julkaistaisiin myös ruotsinkielisinä eri sarjana; ja 2) että kunnalliskalenteri julkaistaisiin kummallakin kielellä erillisinä julkaisuna joka kolmantena, kunnallisvaaleja lähinnä seuraavana vuonna saman laajuisena kuin aikaisemmin, käsittäen siis kunkin hallintoelimen toimintaa ja rakennetta esittävän selostuksen, asianomaista hallintoelintä koskevien asetusten ja säännösten luettelon sekä henkilöluettelon, kun kalenteri sen sijaan seuraavina vuosina sisältäisi ainoastaan luettelon voimassa olevista asetuksista ja säännöksistä sekä henkilöluettelon. Edelleen kaupunginhallitus päätti: 1) että tilastotoimistoa kehoitettaisiin mikäli mahdollista säästämään tilastollisen vuosikirjan painatuskustannuksia supistamalla ja yhdistämällä vuosikirjan taulukkoja; 2) että kunnalliskertomuksen kaupunginvaltuuston toimintaa käsittelevässä osassa yleensä olisi mainittava ainoastaan valtuuston päätökset, siten selostettuina kuin asiain ymmärtäminen vaatii, ja että kaupunginhallituksen käsittelemistä asioista mainittaisiin ainoastaan päätökset, jota vastoin kaupunginhallituksen yleisjaoston päätökset yleensä voisivat jäädä mainitsematta; sekä 3) että tilastotoimistoa kehoitettaisiin neuvottelemaan kaupunginlakimiehen kanssa kulloinkin kunnalliseen asetuskokoelmaan otettavista asetuksista.

Asia otettiin uudelleen käsiteltäväksi lokakuun 19 p:nä, mikäli se koski esityksen tekemistä kaupunginvaltuustolle. Tällöin kaupunginhallitus katsoi, ettei mainittua esitystä olisi tehtävä, vaan päätti: 1) että sen lisäksi mitä Opetuslaitokset-sarjan julkaisutavasta aikaisemmin oli päätetty, ruotsinkielisten opetuslaitosten, nimittäin ruotsinkielisten kansakoulujen, Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin sekä ruotsinkielisen työväenopiston Opetuslaitokset-sarjassa julkaistut vuosikertomukset saadaan julkaista ruotsinkielisenä eripainoksena; sekä 2) että kunnalliskalenteri olisi julkaistava edellisessä lähemmin selostetulla tavalla.

Kun usein oli sattunut että kunnalliset viranomaiset olivat hyväksyneet kunnallisessa asetuskokoelmassa julkaistavat ohje- ja johtosäännöt sekä muut määräykset yksinomaan suomenkielisinä tiedusteli tilastotoimisto kaupunginhallitukselta, miten vastaavat ruotsinkieliset säännöt olisi laadittava. Kaupunginhallitus päätti tämän johdosta lokakuun 26 p:nä, että milloin kaupunginhallituksen, lautakunnan tai hallituksen vahvistama johtosääntö, säännös tai muu päätös oli julkaistava kunnallisessa asetuskokoelmassa, oli asianomaisen viranomaisen itsensä myös vahvistettava ruotsinkielinen teksti. Muut kunnallisessa asetuskokoelmassa julkaistavat päätökset y.m., joista oli olemassa vain suomenkielinen vahvistettu teksti oli käännettävä virallisesti kaupunginkanslian toimesta ruotsiksi.

Tietoja ja selvityksiä muille viranomaisille ja yksityisille annettiin kuten ennenkin. Sen laatuista tehtävistä mainittakoon seuraavat:

Sosiaaliministeriön esitykseen että kaupungissa toimitettaisiin tavanmukainen vuokratiedustelu kaupunginhallitus myöntyi. Tarkoitukseen osoitettiin 7,000 markkaa ja tilastotoimisto järjesti tiedustelun entiseen tapaan.

Kaupunginhallituksen kehoitettua tilastotoimistoa laatimaan kunnallisverojen poistoja valaisevan tilaston, toimisto ryhtyi vuoden lopussa suorittamaan tätä tehtävää, siten että kaikki v:n 1932 verojen poistot otettiin käsiteltäväksi. Työ jatkui vuoden vaihteessa.

Samoin ryhtyi toimisto vuoden lopussa kaupunginhallituksen määräyksen mukaan laatimaan satamalaitoksen kannattavuutta valaisevia laskelmia. Tämäkin työ siirtyi seuraavaan vuoteen.

Professori W. Backman Uudessakaarlepyyssä, joka Suomen lääkäriiliton vuosikokouksessa alusti kysymyksen kuolemansyiden tilaston uusimisesta, sai pyynnöstään toimistolta sen hallussa olevaa ammattikirjallisuutta sekä selonteon toimiston tähänastisista Helsingin kaupungin kuolleisuustilaston laatimisessa saaduista kokemuksista.

Toimenpiteitä kunnallisen tilaston parantamiseksi. Kaupunginhallitus päätti tuokokuun 11 p:nä erään asettamansa komitean ehdotuksen mukaisesti kehoittaa tilastotoimistoa keräämään kalan tuontia, kauppa, kulutusta y.m. koskevia tietoja. Tämän johdosta toimisto ryhtyi neuvotteluihin kaupunginlääkärin kanssa ja järjesti tietojen hankkimisen kalojen tuonnista sittemmin seuraavasti: kalakauppaa valvova terveydenhoitolautakunnan alainen kaitsija hankkii ja merkitsee tilastotoimiston painattamille lomakkeille tiedot kunakin päivänä kaupunkiin tuotujen kalojen laadusta, määrästä ja pyyntipaikasta. Lomakkeet tuodaan viikoittain tilastotoimistoon, joka laatii siitä yksityiskohtaisen tilaston. V:sta 1933 käytäntöön otettu taulukoimisjärjestelmä osoittautui kuitenkin liian suuritöiseksi ja aikaavieväksi, minkä vuoksi sitä on supistettava.

Rahatoimenjohtaja tiedusteli oliko syytä myöskin v. 1933 järjestää samanlainen asuntoreservin suuruutta osoittava tyhjen huoneistojen laskelma kuin edellisenä vuonna. Tilastotoimisto piti suotavana, että jatkuva asuntoreservin kehitystä koskeva tilasto saataisiin aikaan, mikä mahdollisesti voisi tapahtua käyttämällä henkikirjoittajalle tai poliisin osoitetoimistolle kunnin vuoden alussa annettuja tietoja taloissa asuvista. Asiaa selvittämään voitaisiin asettaa pieni komitea. Ehdotuksen mukaisesti kaupunginhallitus huhtikuun 27 p:nä päätti asettaa kyseisen komitean, jonka puheenjohtajaksi määrättiin tilastotoimiston johtaja O. Bruun ja jäseniksi kaupunginvaltuuston jäsen vakaustoimiston johtaja K. Huhtala ja tilastollisen päätoimiston yliaktuaari filosofianmaisteri G. Modeen.

Mietinnössään komitea lausui poliisilaitoksen osoitetoimiston johtajan ilmoittaneen, että toimisto voisi tavallisten tammikuussa annettujen taloissa asuvat henkilöt käsittävien luetteloiden lisäksi pyytää talojen omistajia kaupungin painattamille kaavakkeille merkitsemään tietoja myöskin tyhjästä huoneistoista sekä Talonomistajain keskuksen toimitusjohtaja O. Suvannon ilmoittaneen, että hänen käsityksensä mukaan talonomistajat tulisivat suhtautumaan myönteellisesti sellaiseen tiedusteluun. Komitea puolsi sen vuoksi tämän kaltaisen järjestelmän käytäntöön ottamista, jolloin tilastotoimisto saisi tehtäväkseen painattaa lomakkeet ja käsitellä keräilyä aineiston; komitea laati myös ehdotuksen lomakkeiksi. Koska kuitenkin talonomistajat eivät olleet velvolliset antamaan kyseisiä tietoja, olisi heidät siihen velvoitettava. Rahatoimenjohtajan hankkimassa lausunnossa ilmoitti kaupunginlakimies, että talonomistajat voitaisiin velvoittaa antamaan kyseiset tiedot vain tekemällä sitä tarkoittava lisäys poliisijärjestyksen 24 §:n 1 kohtaan. Rahatoimenjohtaja piti kuitenkin luultavana, että talonomistajat vapaaehtoisestikin tulisivat antamaan pyydetyt tiedot; jollei niin kävisi, voitaisiin myöhemmin harkita tarpeellisen asetuksen aikaansaamista.

Kaupunginhallitus päätti yhtyen rahatoimenjohtajan esittämään mielipiteeseen: 1) että kaupungin toimesta ryhdyttäisiin keräämään asuntoreservin suuruutta kunkin vuoden alussa osoittavaa tilastoa; 2) että tilaston laatiminen annettaisiin tilastotoimiston tehtäväksi; 3) että tilastossa käsiteltäisiin ainoastaan huoneistojen hallintaa ja niiden käyttöä koskevia seikkoja, kun sen sijaan erilaatuisten huoneistojen vuokrien suuruutta koskeva tiedustelu jäisi suorittamatta; sekä 4) että kaupunki tilastoaineiston keruuta varten painattaisi tarpeelliset kasvakkeet, jotka tilastotoimisto suunnittelisi ja jotka poliisilaitoksen välityksellä jaettaisiin talonisännöitsijöille täytettyinä palautettaviksi poliisilaitoksen osoitetoimistolle tammikuussa asukasluetteloiden liitteinä.

Kaupunginjohtajan kysyttyä olisiko mahdollista saada luotettavia tontinhintojen vaihteluja osoittavia indeksilukuja, joiden perusteella voitaisiin määrätä Vallilan y.m. alueiden tonttien vuokrat, tilastotoimisto laatimassaan promemoriassa esitti, että myytyjen rakennettujen tonttien hinnat vaihtelivat huomattavasti johtuen niillä olevien rakennusten suuruudesta, laadusta, kunnosta, tontin sijaitsemisesta kaupungin keskuksessa tai sen syrjäosassa sekä että rakentamattomienkin tonttien hinnat vaihtelivat johtuen niiden asemasta ja niiden rakentamisen arvioiduista kustannuksista. Koska sen lisäksi rakentamattomia tontteja myydään niin vähän, ettei luotettavaa selvitystä yleisestä hintatasosta näiden kauppojen perusteella voida saada, oli toimisto tullut siihen tulokseen, ettei luotettavia indeksilukuja sitä tietä ole saatavissa; asia voitaisiin ehkä ratkaista siten, että vuokratontit arvioi-

taisiin joka kolmas vuosi kaupungin kiinteän omaisuuden arvioinnin yhteydessä ja niiden vuokrat määrättäisiin silloin vahvistettujen maa-arvojen perusteella.

Aikaisempiin vuosiin kohdistuvan väestötilaston tarkastaminen jatkui yksissä neuvoin historiatoimikunnan kanssa. Professori R. Nevanlinnalta saatiin pyynnöstä ohjeita erinäisten vuosien puuttuvien tietojen interpoloimiseen. Historiatoimikunta maksoi osan työn aiheuttamista menoista.

Vuositilantarkastajat olivat kertomuksessaan huomauttaneet, että olisi tutkittava olivatko köyhäinhuoltoviranomaisten jakamat vuokra-avustukset ehkäisseet vuokratason luonnollista laskemista. Tilastotoimisto vastasi tähän, että voitaisiin päästä asiasta selville vain tutkimalla olivatko vuokrat laskeneet vähemmän niissä kaupunginosissa, joissa asuu suhteellisesti enemmän avustuksensaajia, mutta siinäkin tapauksessa että tämä olisi todettavissa oli vaikeata pätevästi osoittaa tämän ilmiön syynä olleen köyhäinhoidollisten vuokra-avustusten suuruus. Toimisto ei sen takia katsonut olevan aihetta ryhtyä kyseistä seikkaa valaisevaan kalliiksi käypään tilastolliseen tutkimukseen.

Toimiston menot ja tulot. Seuraava taulukko osoittaa, missä määrin toimiston käytettävissä olevia määrärahoja käytettiin:

Menoerät.	Määrärahat talousarvion mukaan.	Lisämäärä- rahat.	Yhteensä.	Menot.	Säästetty määrä.
	M a r k k a a j a p e n n i ä.				
Sääntöpalkkaiset virat	636,790	14,300	651,090	¹⁾ 646,927 35	4,162 65
Tilapäistä työvoimaa	121,300	—	121,300	121,264 15	35 85
Lämpö	400	—	400	—	400 —
Siivoaminen	19,450	—	19,450	19,419 40	30 60
Painatus ja sidonta ²⁾ 436,194 31	—	—	²⁾ 436,194 31	411,020 15	³⁾ 25,174 16
Tarverahat	23,500	—	23,500	23,494 65	5 35
Vuokratiedustelu . .	—	7,000	7,000	7,000	—
Yhteensä	1,237,634 31	21,300	1,258,934 31	1,229,125 70	29,808 61

Yleisestä kalustomäärärahasta kaupunginhallitus myönsi 6,500 markkaa, josta käytettiin 6,135 markkaa 5 kirjoituspöydän, 8 kirjastohyllyn ja 2 kirjahyllyn hankkimiseen. Sitä paitsi kaupunginhallitus myönsi 3,161: 60 markkaa uusien sähköjohtojen asettamiseen ja 200 markkaa kirjoituskoneen korjaamiseen.

Toimiston julkaisujen myynnistä kertyi tuloja 5,687: 35 markkaa.

Vuoden 1934 menoarvio. Toimiston menoarvioehdotuksessa oli arvioituja menoja 1,107,965 markkaa. M.m. poistamalla tilastollista vuosikirjaa varten varatun painattamismäärärahan, koska mainittu julkaisu tavallisesti ilmestyy joulukuussa ja sen julkaisemisesta aiheutuvat kustannukset voidaan suorittaa v:n 1935 määrärahasta, kaupunginhallitus alensi menojen loppusumman 997,915 markkaan, minkä määrän kaupunginvaltuusto talousarviota käsitellessään myönsi.

¹⁾ Tähän sisältyvät viranhaltijain palkat vähentämättöminä. — ²⁾ Tähän sisältyy v:sta 1932 siirretyt 215,194: 31 markkaa. — ³⁾ Siirrettiin v:een 1934.

Arkisto, kirjasto ja julkaisuvarasto. Kaupunginvaltuuston myönnettyä määrärahan rahatoimiston vanhemman, tilastotoimistolle siirtyneen arkiston järjestämiseen ja luettelointiin ryhtyi valtionarkiston amanuenssi, filosofianmaisteri B. Federley tähän työhön. Vuoden varrella saatiin arkisto järjestetyksi ja konseptiluettelo laadituksi, minkä jälkeen ryhdyttiin erinäisten lakkautettujen sota-ajan virastojen tilastotoimistolle luovutettujen arkistojen järjestämiseen; varsinkin vuokralautakunnan paperit olivat pahassa epäjärjestyksessä.

Köyhänhoitolautakunnan asiamiehen asiaa tiedusteltua tilastotoimisto suostui antamaan rahatoimiston entisessä arkistossa olevien henkikirjojen (oikeastaan henkirahain kantoluetteloiden) perusteella todistuksia henkikirjoissa esiintyvien henkilöiden henkikirjoituspaikasta. Tästä aiheutui toimistolle huomattavaa lisätyötä; toukokuun — joulukuun aikana toimisto antoi 780 tällaista todistusta, joista muutamat olivat muiden kuntien pyytämät.

Koska yksityisetkin henkilöt olivat pyytäneet mainitunlaisia todistuksia tai henkikirjain otteita päätti kaupunginvaltuusto helmikuun 8 p:nä, että niistä oli vaadittava sama lunastusmaksu kuin minkä henkikirjoittaja antamistaan otteista kantaa. Tämän jälkeen toimisto yksityisiltä henkilöiltä sai 8 markkaa kustakin otteesta; mainittavia lisätuloja ei toimistolle kuitenkaan siitä koitunut.

Koska kyseiset vanhat henkikirjat olivat sitomatta ja voisivat ahkerasti käytettyinä vahingoittua, toimisto talousarvioehdotuksessaan ehdotti, että ne vähitellen sidottaisiin. Talousarvioon otettiinkin tätä tarkoitusta varten tarpeellisen määrän ensimmäinen osa, 10,000 markkaa.

Kirjasto lisääntyi vuoden varrella 1, 360 numerolla.

Lähetettyjen lähetysten lukumäärä oli 3,238. Niistä oli lähetettyjä kirjelmiä 716 ja jaettuja julkaisuja 2,522. M.m. lähetettiin Åbo akademian kirjastolle joukko kaupunginvaltuuston painettuja asiakirjoja ja esityslistoja sekä muita kunnallisia painotuotteita.